

FEDERATIE CULTUUR

Aan de Staatssecretaris voor Cultuur
De weledele heer H. Zijlstra
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

Amsterdam, 15 juni 2011

Betreft: reactie op Meer dan kwaliteit, een nieuwe visie op cultuurbeleid

TE SNEL, TE HARD, TE GROF

kinderversje
*... je plukt er alle bloempjes af,
Je plukt ze veel te grof*

Geachte heer Zijlstra,

Op 10 juni 2011 stuurde U uw beleidsvisie '*Meer dan kwaliteit, een visie op cultuurbeleid*' aan de Tweede Kamer. De Federatie Cultuur heeft kennis genomen van deze visie en wil daar graag op reageren. Wij sturen deze reactie ook aan de leden van de commissie cultuur van de Tweede Kamer en hopen dat ons commentaar nog een bijdrage mag leveren aan de uiteindelijke besluitvorming.

Herkenning op onderdelen

De FC herkent in uw systeemwijziging een aantal onderwerpen die wij in onze visie '*Als het moet, dan zo sterk mogelijk*' formuleerden: bezuiniging allereerst buiten de productieketen, aansluiting op andere beleidsterreinen, zoals onderwijs en omroep, bestrijding van onevenwichtigheden binnen de keten, versterking van het kunstonderwijs in het primair onderwijs, talentontwikkeling meer binnen de keten, schaalvergroting en tegengaan van versnippering.

Deze herkenning zou onzerzijds op onderdelen tot instemming hebben kunnen leiden, ware het niet dat de totale ingreep en bezuiniging zodanig omvangrijk en ingrijpend zijn dat mogelijke positieve gevolgen geen kans krijgen tot bloei te komen. Deze disproportionele bezuiniging is gewoon te groot en richt rampzalige onherstelbare schade aan.

Tegenspraak en half werk

Het motto en strategische doel van uw visie is de cultuursector minder subsidieafhankelijk te maken en tot meer ondernemerschap te stimuleren. Dat is evenwel in tegenspraak met de uitwerking. De basisinfrastructuur wordt zo ingrijpend en abrupt afgebouwd dat 20 tot 25 instellingen op korte termijn dreigen te verdwijnen: opera, orkesten, dansgezelschappen, theater- en jeugdtheatergezelschappen, festivals,

De FC is de koepel van branche- en werkgeversverenigingen in de sector cultuur, bestaande uit Koepel Opera, Kunstconnectie, Nederlandse Associatie voor Podiumkunsten, Nederlandse Museumvereniging, Vereniging van Nederlandse Muziekensembles, Vereniging Nederlandse Poppodia- en Festivals, Vereniging Openbare Bibliotheken, Vereniging Rijksgesubsidieerde Musea, Vereniging van Schouwburg- en Concertgebouwdirecties, Vereniging van Vrije Theater Producenten, Vereniging Werkgevers Amateurkunst, Werkgeversvereniging Nederlandse Podia, Werkgeversvereniging Kunst en Cultuur.

sectorinstituten, fondsen, autonome productiehuizen, postacademische opleidingsinstituten en musea. Deze instellingen wordt geen tijd gegund om ondernemender te worden, of kunnen niet ondernemender worden omdat zij de facto worden opgeheven.

Uw visie beperkt zich in zijn uitwerking tot ongeveer de helft van het veld: veel van wat wordt opgeheven of bezuinigd, moet bij de fondsen aankloppen. Deze krijgen in uw visie een omvangrijker taak, een aanzienlijk groter veld van mogelijke aanvragers en tegelijk 25 tot 40 procent minder geld. Zo laat u de uitvoering van uw beleid voor de helft over aan de fondsen die met louter een verwijzing naar cultureel ondernemerschap en publieksgerichtheid het werk verder mogen opknappen. De afschaffing van de vierjarige instellingssubsidies bij de fondsen is in dit opzicht contraproductief, omdat het de continuïteit van de vele middelgrote (podiumkunst)producenten ondergraaft.

Te veel, te grof en te snel

Hieronder volgt een aantal onderwerpen en beleidsrichtingen die de FC in zijn eigen visie in beginsel steunt, maar door uw uitwerking onmogelijk zijn te verwezenlijken.

- Concentratie en schaalvergroting: door de rijksfinanciering van 3½ orkest, 3 theatergezelschappen, 7 jeugdtheatergezelschappen, 1½ operagezelschap, 6 presentatieinstellingen beeldende kunsten abrupt te beëindigen, wordt de schaal niet vergroot, maar wordt slechts de spoeling verdund.
- Talentontwikkeling binnen de keten: door de opdracht tot talentontwikkeling aan een beperkt en afgeslankt aantal instellingen (orkesten, opera-, dans- en theatergezelschappen) op te dragen onder gelijktijdige opheffing van alle productiehuizen heeft niemand meer voldoende middelen om deze broodnodige functie te vervullen, terwijl het kunstvakonderwijs eenzelfde aantal opleidingen blijft aanbieden en dus de instroom niet zal afnemen.
- De instellingen in de nieuwe basisinfrastructuur krijgen een bredere opdracht en moeten integraal beleid voeren op diverse terreinen (productie, talentontwikkeling, educatie) terwijl de budgetten aanzienlijk worden gekort. Dat kan alleen maar leiden tot vermindering van hun totale output en bereik.
- Meer aandacht voor kunstonderwijs in het basisonderwijs krijgt wel erg schamel vorm in een opdracht tot 'stroomlijning van de doorlopende leerlijn' en wordt ondersteund met een zuinig bedrag van 10 miljoen euro, terwijl tegelijk de financiering van de Cultuurkaart in het middelbaar onderwijs wordt gestopt.
- De gewenste spreiding van voorzieningen, voorstellingen en concerten over Nederland kan met een zodanig uitgedunde basisinfrastructuur nooit worden gerealiseerd, temeer daar ook de reisverplichting in een aantal gevallen wordt beperkt en onvoldoende gefinancierd.
- Hoewel de kunstdisciplines verschillen en in de rijksfinanciering ruimte moet zijn voor differentiatie is er een aantal onevenwichtigheden: terwijl er drie filmfestivals door het Rijk worden gefinancierd, is bij de podiumkunsten slechts ruimte voor één podiumkunstenbreed festival en worden festivals bij letteren verwezen naar het fonds.
- Dezelfde onevenwichtigheid dreigt ook bij intermediaire instellingen (sectorinstituten, kennisinstellingen, e.d.): bij podiumkunsten is met de opheffing van zowel het Theaterinstituut Nederland als Muziekcentrum Nederland als Nederlands Muziek Instituut de professionele ondersteuning en expertise in deze sector verdwenen, terwijl bij andere disciplines de ondersteunende instellingen gefinancierd blijven.

Met een dergelijke reeks opheffingen en budgettaire ingrepen binnen de basisinfrastructuur en een halvering van de budgettaire ruimte bij de fondsen zonder nadere uitwerking van hun taak en functie komt niets terecht van de ook door ons gewenste beleidswijzigingen, zoals verbreding van de opdracht, verlegging van de beoordeling naar meer ondernemerschap en publieksbereik, inbedding in de keten, een ander kwaliteitsbegrip, e.d. U bezuinigt daarvoor te veel, te hard en te snel. De versnelling van de bezuinigingen levert U in 2013 nog eens € 100 en in 2014 € 50 miljoen extra op. Ook het schrappen van de prijscompensaties levert bij een begroting van € 800 miljoen nog eens € 16 miljoen extra besparing per jaar.

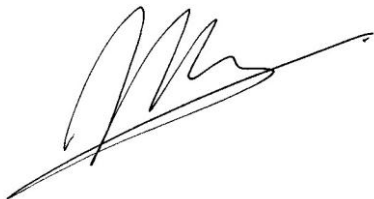
Onder de druk van een zo snelle, half uitgewerkte en te grove bezuiniging kan de visie die aan uw brief ten grondslag ligt niet worden gerealiseerd. Ondernemerschap wordt niet gestimuleerd maar ontmoedigd, landelijk spreiding wordt tegengewerkt.

Terug van bulldozer naar tuinschaar: 60 miljoen eraf

Als u wilt dat uw visie een bijdrage levert aan versterking van de sector is een aanzienlijke reductie in de bezuinigingstaakstelling noodzakelijk. De FC ziet daartoe mogelijkheden als de voorgestelde bezuiniging van € 200 miljoen met tenminste € 60 miljoen wordt verminderd - een bedrag waarmee de cultuursector verhoudingsgewijs nog steeds zwaarder wordt gekort dan andere sectoren - om op die manier de gewenste en noodzakelijke systeemwijzigingen tot stand te kunnen brengen. De tuin verdient hier en daar opschoning en herinrichting, maar daarvoor zijn een schop, een tuin- en heggenschaar benodigd. Met uw beleidsvoornemens wordt de tuin onder handen genomen door een shovel.

Wij hopen dat onze argumenten u ervan kunnen overtuigen dat een matiging van de bezuinigingen noodzakelijk is en treden graag met u in overleg over de uitwerking hiervan.

Met vriendelijke groet,

Hans Onno van den Berg
Voorzitter

cc commissie cultuur van de Tweede Kamer
Raad voor Cultuur, Els Swaab